

ВОВЕД

Живееме во време на драматично брзи и длабоки промени, дилеми и противречности. Тоа е време кога науката, техниката и технологијата, благодарение на своите научни пронајдоци и откритија, секојдневно го збогатуваат човештвото со нови знаења. Новите знаења и информации се шират со огромна брзина и, со примена на новите системи за комуникација, стануваат достапни до огромен број консументи. Современиот човек, соочен со овој голем фонд на знаења, треба да биде способен и да умее да ги избере и да ги користи токму оние знаења и информации што ќе бидат во функција на неговиот личен развој, што ќе ја унапредуваат неговата работа и ќе го направат неговиот живот поудобен и почовечен.

Преминот во новиов, трет милениум претставува нова епоха на светската цивилизација, која бара нов профил на индивидуи, индивидуи способни да се носат со засилените технолошки промени и глобализацијата на пазарот на трудот, индивидуи кои имаат широко општо образование, но и квалификации во потесна специјалност, индивидуи кои поседуваат добри комуникациски вештини, адаптивност и посветеност кон доживотно образование.

Имајќи го предвид сето ова, со право можеме да кажеме дека современото воспитание и образование се наоѓа пред голем предизвик: да профилира кадри кои ќе бидат подготвени да одговорат на барањата на современиот живот. Тргувајќи од ваквите сознанија, современата едукација мора да зачекори по патот што значи трагање по нови педагошки идеи, нови концепции, нови теории, нова образовна парадигма, нови образовни модели, нови, ефикасни, практични решенија. На тој пат, современата едукација треба да биде во согласност со повеќеслојните и поливалентни промени во општествениот, политичкиот и економскиот систем, а во исто време, да ги задоволи

развијните барања и потреби на човекот како личност и да го поттикнува неговиот културен идентитет.

Караванот на промените, што во деведесеттите години од минатиот век интензивно го зафати нашиот воспитно-образовен систем, беше одглас, како на современите текови и тенденции на воспитанието и образованието во светски рамки, така и на актуелните општествени, транзициони „поместувања“ што го пресретнаа нашиот општествен систем. Оттогаш, доста интензивно, воспитанието и образованието се наоѓаат во постојан процес на реструктурирање, реорганизирање, редефинирање, иновирање, модернизирање, предефинирање. Овој процес се забележува низ сите структурални компоненти на воспитно-образовниот систем, на сите воспитно-образовни нивоа, почнувајќи од структуралната поставеност на институциите кои ја креираат образовната политика, кои управуваат и раководат со воспитно-образовниот систем, потоа преку институциите каде се спроведува воспитно-образовниот процес, па сè до оној „софтверски“ дел, поставеноста на воспитно-образовните цели и задачи и реизборот на воспитно-образовни содржини, и сè разбира, промените во апликативниот дел: измените во организациската поставеност на самиот воспитно-образовен процес и сите негови делови, како и самиот чин на реализација на тој процес.

Во овој период, трагајќи по новини што во крајна линија би значеле подобрување на квалитетот на воспитанието и образованието, нашата воспитно-образовна пракса стана побогата за искуствата и проектните активности на поголем број реализирани проекти, што понудија, не само реорганизација и престилизација на просторот за учење (како надворешни формално-функционални промени), но уште поважно, од внатрешен аспект, понудија поинаков пристап во интенционалната поставеност и селективноста на нејзината содржинска поткрепа, односно реорганизација и конкретизација на воспитно-образовните цели и задачи и со нив непосредно поврзаните содржини, понатаму, понудија нови приоди кон методичкото обликување на воспитно-образовниот процес преку аплицирање на иновативни и ефективни воспитно-

образовни стратегии – методи, постапки и активности поврзани со реализацијата на воспитно-образовниот процес, понудија и функционална организација на наставните форми, современ пристап кон артикулацијата на наставниот час (наставното време), воведување на нов дидактичко-методички кодекс, односно приод кон селекцијата и имплементацијата на образовната технологија при реализацијата на воспитно-образовниот процес, понудија и побогат избор за пристап до нови извори на сознанија, мултимедиска поддршка на процесите на учење. Сето ова придонесе постепено да се менува сфаќањето за местото, улогата и активностите на субјектите во воспитно-образовниот процес, при што односот наставник - ученик - (родител) доби интерактивна димензија, а самиот процес на стекнување на знаење се рефокусираше од акт на поучување кон акт на учење или самостојно учење. Сите овие придобивки, психолошки, педагошки, дидактички и методички поддржани, како и практично потврдени, најдоа свое место во теоретските основи на воспитно-образовниот процес, со намера нивната практична реализација да даде придонес во унапредувањето на воспитно-образовната пракса.

Од низата промени и иновации карактеристични за нашиот воспитно-образовен систем во последниве две децении, од посебен интерес за нашиов истражувачки проект се оние што се однесуваат на имплементација на воспитно-образовниот процес. Станува збор за оние посуптилни, често, тешко опипливи сфери на практикување на воспитно-образовната работа, на оној сегмент на воспитно-образовната дејност што значи реализација на самиот процес, спроведување на воспитно-образовната пракса. Поконкретно, тоа се прашањата и проблемите околу методичкото обликување на воспитно-образовната работа, односно моделирањето на воспитно-образовниот процес, селекција и примена на најсоодветните стратегии на поучување и учење, поврзаноста на процесот на учење со содржинскиот аспект на воспитно-образовниот процес, т.е. со содржините на учење, улогата, положбата и активностите на субјектите - чинители на воспитно-образовниот процес (наставник, ученик, родител, стручно лице), примената на современата

образовна технологија, следењето на ефектите од реализацијата на воспитно-образовната работа и др.

Вечен предизвик се прашањата: Како најдобро да се поучува? Како да се насочи ученикот за да може најдобро да учи? Како најдобро да ја оствариме воспитно-образовната цел? Како да добиеме најдобри ефекти од нашата воспитно-образовна работа?

Овој научноистражувачки труд, разработувајќи ја споменатава проблематика, нуди решенија на поставените прашања. При тоа, тој укажува на придонесот што воспитно-образовните содржини низ процесот на методичко обликување го даваат во остварувањето на воспитно-образовната цел. Преку процесот на методичко обликување, особено е нагласен систематскиот пристап, како еден од начините на дизајнирање за воспитно-образовната работа.

Значајна одредница на научноистражувачкиот проект е тоа што проучувањето и толкувањето на проблемот ќе биде направено од аспект на содржините од наставните предмети од природонаучното подрачје, што се изучуваат во трето и четврто одделение во нашите основни училишта. Се надеваме дека со нивна разработка ќе дадеме одговори на многу актуелни прашања и на свој начин, со научна поткрепа, ќе дадеме придонес во унапредувањето на нашиот воспитно-образовен систем.